

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 139/2026 van 30 juni 2026

Betreft: Advies m.b.t. een ontwerp van Koninklijk besluit *betreffende de terugbetaling van reiskosten aan bepaalde leden van kiesbureaus en aan bepaalde kiezers* (CO-A-2026-062)

Trefwoorden: Toegang tot het Rijksregister – Only Once-beginsel

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van de heer Bernard Quintin, minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken (hierna "de aanvrager"), ontvangen op 16 maart 2026;

Gelet op de aanvullende inhoudelijke toelichting, gevraagd op 22 april 2026 en ontvangen op 24 april 2026;

Brengt de Autorisatie- en Adviesdienst van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit") op 30 juni 2026 het volgende advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De aanvrager verzoekt om het advies van de Autoriteit aangaande een ontwerp van Koninklijk besluit *betreffende de terugbetaling van reiskosten aan bepaalde leden van kiesbureaus en aan bepaalde kiezers* (hierna "het ontwerp").
2. Het ontwerp preciseert, ter uitvoering van de delegaties in artikel 130, eerste lid 2° en 3° van het Kieswetboek, enkele procedurele aspecten, en de hierbij horende gegevensverwerkingen, van:
 - De toekenning van een verplaatsingsvergoeding aan bepaalde leden van kiesbureaus;
 - De toekenning van een verplaatsingsvergoeding aan kiezers voor parlementsverkiezingen die tussen de dag waarop de kieslijsten afgesloten werden, en de dag van de verkiezingen, een adreswijziging ondernomen hebben; hierdoor zijn ze op de dag van de verkiezingen in het bevolkingsregister van een andere gemeente ingeschreven zijn dan die waarin ze moeten stemmen, en dus moeten ze zich voor de verkiezing verplaatsen tussen deze gemeentes;
 - De regeling van een gratis treinticket voor deze laatste groep van kiezers, te gebruiken voor de verplaatsingen die zij in het kader van de verkiezingen moeten uitvoeren.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

II.1. Over de verplaatsingsvergoeding voor de kiezers

a. Raadpleging van het Rijksregister

3. Volgens artikel 5 van het ontwerp moet de kiezer die een verplaatsingsvergoeding wenst te ontvangen, hiervoor een aanvraag indienen bij de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken. Bij deze aanvraag moet hij dan onder meer een attest van inschrijving in de bevolkingsregisters voegen, waaruit blijkt dat hij niet langer in de gemeente woont waarin hij moet stemmen.
4. De Autoriteit twijfelt aan de noodzaak en evenredigheid van de vereiste om een dergelijk attest te voorzien, aangezien de hoofdverblijfplaats van de kiezer een gegeven is dat reeds in het Rijksregister bewaard wordt.¹ Met name moet in dit verband opgemerkt worden dat, overeenkomstig artikel 130, zesde lid van het Kieswetboek en artikel 5,§ 1, derde lid van het ontwerp, de kiezer er reeds toe verplicht is zijn Rijksregisternummer aan de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken over te maken, om een verplaatsingsvergoeding te kunnen ontvangen. Deze laatste gebruikt dit

¹ Artikel 3, eerste lid, 4° wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*, BS 21 april 1984.

Rijksregisternummer dan om de kiezer correct te kunnen authenticeren in het kader van de terugbetalingsprocedure.²

5. De Autoriteit wijst erop dat de raadpleging van de hoofdverblijfplaats in het Rijksregister noemenswaardige voordelen biedt op het vlak van **administratieve vereenvoudiging** voor de burger, die afwezig zouden zijn bij de verstrekking van een attest uit het bevolkingsregister.

6. Ook moet rekening gehouden worden met de **bijkomende waarborgen** die het gebruik van het Rijksregister biedt wat betreft de **juistheid** van dit gegeven, het belang waarvan weerspiegeld wordt in artikel 5.1.d) AVG. Deze waarborgen zijn in mindere mate aanwezig bij een overdracht van een attest uit het bevolkingsregister, hetgeen immers een directe tussenkomst van de kiezer vereist, en dus tot op zekere hoogte voor fraude vatbaar is.

7. Daarenboven biedt het Rijksregister **waarborgen** wat betreft de **toegang** tot haar gegevens, en de **traceerbaarheid** hiervan. De Autoriteit benadrukt dat het **gebruik van gegevens die in het Rijksregister** bewaard worden, **aan bepaalde wettelijke voorwaarden onderworpen is** – in het bijzonder een machtiging tot toegang door de minister van Binnenlandse Zaken³ – die niet omzeild mogen worden door een inzameling van deze beschermde gegevens bij een andere bron.

8. Wanneer de aanvrager bevraagd werd over de noodzaak van de overmaking van een attest uit het bevolkingsregister, ten aanzien van een raadpleging van het Rijksregister, verwees deze louter naar de afwezigheid van een machtiging om dit register te raadplegen. Gelet op de bovenstaande overwegingen, acht de Autoriteit deze rechtvaardiging niet overtuigend.

9. Tenzij de aanvrager kan aantonen dat het gebruik van een attest uit het bevolkingsregister strikt noodzakelijk is voor de toekenning van de vergoeding, en dat een raadpleging van het Rijksregister hiervoor niet zou volstaan, **dient de vereiste van een attest van inschrijving in het bevolkingsregister dus uit artikel 5 van het ontwerp geschrapt te worden**. De Autoriteit beveelt aan om de authenticatie van de **hoofdverblijfplaats** van de kiezer **via een raadpleging van het Rijksregister** te bewerkstelligen, en hiervoor dus een **machtiging** bij de minister van Binnenlandse Zaken aan te vragen.

10. In dit kader verwijst de Autoriteit naar haar advies 138/2025, waarin zij erop wees dat, overeenkomstig de vereisten van de Rijksregisterwet⁴, de vaststelling van de modaliteiten voor de

² Artikel 130, zesde lid Kieswetboek.

³ Artikel 5 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*, BS 21 april 1984.

⁴ Wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*, BS 21 april 1984.

toegang tot dit Register in een individueel geval, aan de minister van Binnenlandse Zaken voorbehouden is. De Autoriteit leidde hieruit af dat **het dus niet strikt noodzakelijk is dat de toegang tot dit register voor een specifiek gegeven uitdrukkelijk in een formele wet omschreven wordt.**⁵

b. Toepassing van het legaliteitsbeginsel en bewaartermijn

11. De Autoriteit nuanceert evenwel dat, zoals geldt voor iedere verwerking van persoonsgegevens, een verwerking van gegevens uit het Rijksregister moet voldoen aan de vereisten van het legaliteitsbeginsel uit artikel 22 van de Grondwet. Overeenkomstig dit beginsel dienen de essentiële elementen van een verwerking van persoonsgegevens steeds in een formele wet omschreven te worden, op een wijze die voldoende nauwkeurig en voorzienbaar is voor de betrokkenen.⁶

12. De Autoriteit is hier echter van oordeel dat artikel 130 van het Kieswetboek in voldoende mate de verwerking van de hoofdverblijfplaats omkadert, om aan de vereisten van het legaliteitsbeginsel te voldoen. Zij verwijst ter zake naar wat zij vaststelde in haar advies 209/2022 over de ontworpen versie van dit artikel:

"Afgezien van het feit dat in casu niet de minister, maar zijn bevoegde administratie de voor de betaling noodzakelijke gegevens zal moeten verzamelen, is de Autoriteit van oordeel dat het feit dat deze administratie de taak van openbare dienstverlening heeft om de verkiezingen te organiseren en te voorzien in de betaling van presentiegelden (wat de auteur van het wetsontwerp moet nagaan en waar hij zo nodig in moet voorzien) voldoende is om de voorspelbaarheid van de gegevensverwerking die voor dit doel noodzakelijk zal zijn, te waarborgen."

13. Niettemin stelt de Autoriteit vast dat er nergens een **bewaartermijn** voor de hoofdverblijfplaats van de kiezer omschreven staat. Dit is in tegenstelling tot de andere gegevens die in het kader van de toekenning van de verplaatsingsvergoeding verwerkt worden, waarvoor er een bewaartermijn voorzien wordt in artikel 130, zesde lid Kieswetboek.

⁵ Advies 138/2025 van 15 december 2025 *sur l'avant-projet de décret modifiant le décret du 20 décembre 2011 portant organisation du budget et de la comptabilité des services du Gouvernement de la Communauté française*, punten 17-18, te raadplegen op <https://www.autoriteprotectiondonnees.be/publications/avis-n0-138-2025.pdf> (enkel Franse versie beschikbaar).

⁶ Zie met name advies 68.936/AV van de Raad van State van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet 'betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie', punten 101 e.v. en advies 73.507/2 van de Raad van State van 5 juni 2023 over een voorontwerp van decreet van de Franse Gemeenschap 'relatif à la numérisation et à l'opérationnalisation des procédures de maintien exceptionnel applicables durant le parcours de l'élève dans le tronc commun', punt 1 van de 2de algemene opmerking en de aangehaalde bronnen of GwH, 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2 e.v.; GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1 e.v.; GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.74.1 e.v.; GwH 26 september 2024, nr. 97/2024, B.24.1 e.v..

⁷ Advies 209/2022 van 9 september 2022 *over bepaalde artikelen van het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen*, punt 87, te raadplegen op <https://gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-209-2022.pdf>.

14. Aldus beveelt de Autoriteit aan om **in het ontwerp⁸ een bewaartermijn** te voorzien voor de hoofdverblijfsplaats van de kiezer, en om deze **af te stemmen met de bewaartermijn die reeds voor de andere verwerkte gegevens geldt**. Het is, in het belang van de consistentie en leesbaarheid van de wet, allicht te **verkiezen dat deze bewaartermijn in het Kieswetboek zelf voorzien wordt, tezamen met die voor de andere verwerkte gegevens**.

c. Noodzaak en voorzienbaarheid van de verwerking

15. Zoals de Autoriteit reeds hierboven uiteenzette, dient overeenkomstig het legaliteitsbeginsel van artikel 22 van de Grondwet, een verwerking van persoonsgegevens voldoende **nauwkeurig** omschreven te zijn, zodanig dat haar draagwijdte **voorzienbaar** is voor de betrokkenen. Bovendien dient vanuit het beginsel van minimale gegevensverwerking van artikel 5.1.c) AVG iedere verwerking zich te beperken tot wat **noodzakelijk** is om haar doeleinde te bereiken.

16. Om de naleving van dit beginsel te verzekeren, beveelt de Autoriteit aan om het **woord 'minimaal' te schrappen** uit de **artikelen 3 en 5** van het ontwerp, zodanig dat de opsommingen van gegevens die hierin begrepen zijn, limitatief omschreven worden.

17. Bovendien wijst zij erop dat, om de voorzienbaarheid van de verwerking te verzekeren, het ontwerp duidelijk dient te omschrijven **hoe deze gegevens bewaard** zullen worden bij de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, en **specifiek welke diensten binnen de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, alsook andere actoren, toegang zullen hebben tot deze gegevens**. Indien de gegevens met name bewaard zouden worden in een **gecentraliseerde databank**, dient dit **uitdrukkelijk in het ontwerp omschreven** te worden. Ingeval een dergelijke databank gebruikt zou worden, dienen ter zake de nodige **technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen** in acht genomen te worden, zoals omschreven in de AVG, zodat de toegang beperkt blijft tot wat strikt noodzakelijk is om de verplaatsingsvergoeding toe te kennen.

II.2. Over het gratis treinticket voor de kiezers

18. In artikel 6 van het ontwerp wordt de mogelijkheid voorzien voor de kiezer die in aanmerking komt voor een verplaatsingsvergoeding, om, als alternatief hierop, een gratis treinticket voor zijn verplaatsing te verkrijgen bij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Om een dergelijk ticket te verkrijgen, dient de kiezer in het station van vertrek zijn oproepingsbrief, zijn identiteitskaart,

⁸ En dus niet louter in het Verslag van de Koning, zoals nu het geval is.

en een attest van inschrijving uit het bevolkingsregister, waaruit blijkt dat de kiezer niet in de gemeente woont waar hij moet stemmen, voor te leggen.

19. Zoals blijkt uit de aanvullende toelichtingen van de aanvrager, vindt de toekenning van het ticket plaats op enkel vertoon van deze documenten aan het stationsloket, en worden deze gegevens niet bijgehouden door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. De Autoriteit beveelt aan om het ontwerp aan te passen, zodat **uitdrukkelijk omschreven wordt dat de Maatschappij deze documenten niet mag bewaren na de uitreiking van het ticket aan het loket, en dat deze dus enkel getoond moeten worden door de kiezer.**

20. Volgens de aanvrager houdt de Maatschappij wel bij hoeveel tickets zij uitgereikt heeft, om vervolgens een vergoeding hiervoor van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken te bekomen. Om niet tot verdere gegevensverwerkingen te leiden, dient deze lijst evenwel **geanonimiseerd** te zijn – en dus niet langer de gegevens van de ontvanger van het ticket te bevatten. De Autoriteit beveelt aan om deze waarborg **uitdrukkelijk in het ontwerp** in te schrijven.

OM DEZE REDENEN

de Autoriteit,

is van oordeel dat minstens de volgende wijzigingen geboden zijn in het ontwerp:

- De schrapping in artikel 5 van de vereiste van een attest van inschrijving in het bevolkingsregister, daar de hoofdverblijfplaats van de kiezer in het Rijksregister geraadpleegd dient te worden (punt 9);
- De invoering van een bewaartermijn voor de hoofdverblijfplaats van de kiezer (punt 14);
- De schrapping van het woord 'minimaal' uit de artikelen 3 en 5 (punt 16);
- De toevoeging van een nadere omschrijving van de wijze waarop de verzamelde gegevens bewaard zouden worden en welke diensten hier toegang toe zouden hebben, met name indien deze gecentraliseerd zouden worden in een databank (punt 17);
- Dat uitdrukkelijk in artikel 6 omschreven wordt dat de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen de hiervoor over te leggen documenten niet mag bewaren na de uitreiking van het gratis treinticket aan de kiezer, en dat deze kiezer deze documenten dus enkel moet tonen aan het loket (punt 19);
- De toevoeging aan artikel 6 dat de lijst van te vergoeden treintickets geanonimiseerd wordt, voordat de Maatschappij deze aan de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken overmaakt (punt 20);

Bovendien benadrukt de Autoriteit:

- Dat de vaststelling van de modaliteiten van toegang tot het Rijksregister aan de minister van Binnenlandse Zaken voorbehouden is, en deze dus niet strikt in een formele wet vastgesteld hoeven te worden (punt 10);
- Dat centralisatie van gegevens in een databank met de nodige technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen gepaard dient te gaan, zodat de toegang tot deze databank tot het noodzakelijke beperkt blijft (punt 17);

Voor de Autorisatie- en Adviesdienst,
(get.) Alexandra Jaspar, Directeur